

آبونه شرافتی : هر رايه
سنه لى (٤٠٠) اتى ايلنى
(٢٢٥) ممالك اجنيه ايجون
سنه لى (٤٥٠)، آلى آيلنى
(٢٥٠) غروشد.

نسخه سى ٧,٥ غروشد.
سنه لى ٥٢ عدد در.

اداره خانه : باب عالي جاده سنده
رشيد افندى خائنده

اخطارات
آبونه بدلى پشيندر.

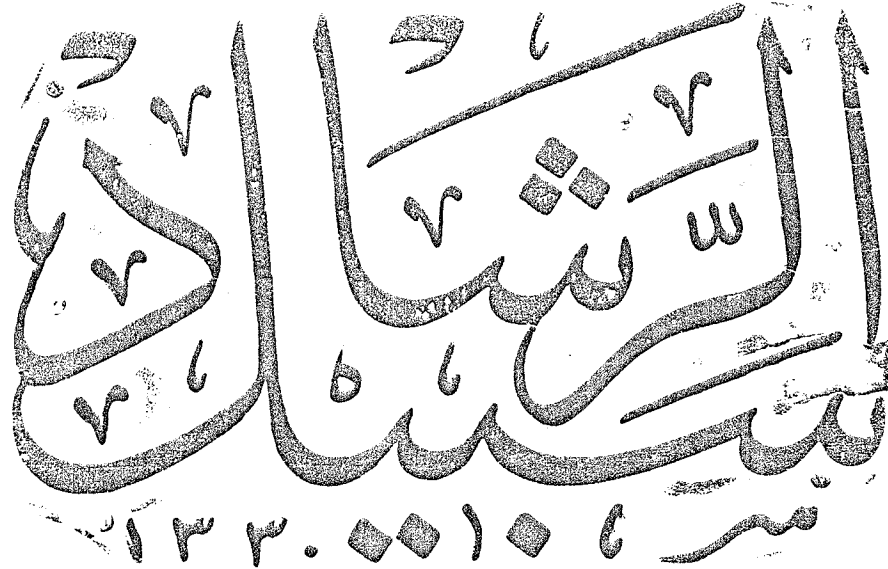
مسلكه موافق آثار مع المنونيه
قبول اولنور . درج ايدلن
يازير اعاده اولنماز .

والله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم

باش محرر
محمد حاكف

صاحب و مدير
اشرف اديب

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

افندي مي پيشنهاد ايريه
غروش كوندر لمليد ر.

مكتوبلرك امضالرى واضح
واوقونا قلى اولسى وآبونه
صره نومرو سنى محتوى
بولونسى لازمدر

ممالك اجنيه ايجون آبونه
اولنرك آدرس لرينك
فرانسجه يازلسى رجا اولنور.

پاره كوندر لدكى زمان نهيه
داثر اولدنى بيلد رلى
رجا اولنور

سایہ سنده در کہ عربی علم عصریہ نیک مہندہ طور مشر و انسال
آئیہی غرناطہ نیک ماتم سقوطیہ الی الابد کران ایتشمہ لردر . [۱]
بو کتابدر کہ عربیہی بوتون صفوتیلہ محافظہ ایتشدر .

ادبیات عمومیہ ، فکر بشرک ایستہ دیکی ہر ساحہ اخلاقیانہ
مابعد الطبیعہ ، منطق و بلاغہ ، اسلام محرر لری یوزلرلہ صایا لری .
شعرہ ، اسلام دماغنک آثار فیضی شیعہی بہ قدر کچاہہ مشدر . پیغمبر مزک
دورندہ یتشہن شعرانی موضوع بحث ایتہیلہ ؛ (متنبی) دن ہندلی
(حالی) بہ قدر نہایتمز بر کتیبہ شعر ا قارشیسندہ قالیرز . متنبی
طقوزنجی عصرہ انتشار ایتش و امیر سیف الدولہ نیک حمایتہ نائل
اولمشدی . اونی متعاقب (ابن درید) ، (ابوالعلا) ، (ابن الفارض)
ودہا باشقہ لری اشتہار ایتشدر . اندلس مسلمانلری طبیعت شاعر لریدی .
بالاخرہ جنوبی آروپا مملکتلرنہ بر اورنک اولارق قبول ایدیلن
مختلف اشکال سفریہی اندلس مسلمانلری ابداع ایتشلردی . اندلسہ
یتشہن اکابر شعر آرمہ سندہ « احمد بن محمد ابو عمر » اک بویوک
شہرتی حائر در . (محمود) ک دورندہ یتشہن شاعر لردن اساساً بحث
ایتشدک . ایرانک اولو قهرمانلری دیرلتن (فردوس) اولجہ مدح
وبالاخرہ هجوم ایتدیکی متبوعنک شہرتیہ رقابت ایدن بر صیت احراز
ایتشدر . غزنویلرلہ سلجوقیلرک ، عجم عروضنک مبدعی (سوزنی) ایلہ
(وطواط) ، ستایشکو (انوری) ، خاقانی ، فارابی ، اک بویوک
شعرا متصوفہ دن و (حدیقہ) سی فارسینک طائندینی و تقدیر
ایدلیکی ہر بردہ حائر قیمت اولان (سنائی) ، (فریدالدین عطار) ،
(خسرو شیرین) ، مبدع لایموت (نظامی) کبی شعر ، (اتابک) لڑک
دورندہ اخلاقی (سعدی) و صوفی (جلال الدین رومی) اشتہار
ایتشدی . (تیمور) ک دورندہ ایرانک بلبلی (حافظ) بلند بر صیت
قازانمشدی . بونلر شعر عالندہ مغلد برنام بیراقان مسلمانلرک پک آزیدر .
(ابن خلکان) ایلہ (لطف علی) مسلمانلرک دہای شاعرانہ سی
اک بلیغ شکلدہ افادہ ایدرلر .

مسلمانلرک فکر ساحہ سندہ احراز ایتدکری شانلی موفقیتلر
بویلہ ایدی . بونلرک ہپسی دہ بر آدمک تلقیانہ وابستہ ایدی . نہ حال ،
نہ آتیہ ہاند ہیچ بر امید ایلایان بر قومی حقیقی جہالت
و وحشتدن نورہ دعوت ایتدیکی قوم ایلہ پیغمبر اسلام جہانی تمدن
ایتش ، فلاکتیدہ انسانلری یکی بر حیاتہ قاروشدیر مشدر . آروپا
باربارلری رومای یقہرق جہالت و وحشت غیالرینہ باتمش ایکن
مسلمانلر معظم بر مدنیق قوریورلردی . آروپادہ عصر لرجہ سورہن
تردی دورندہ مسلمانانق علمدار ترقی ایدی . خریستیانلق سہزارلرک
تختہ قورولش ، فقط اقوام جہانی تجددہ سوق ایدمہ مشدی .

فحش ، دینی و اخلاقی تساح ، خواندیشک شکلدہ لوازمات و ضرورات
مدنیہ دن ایتشلر کبی بذی ملی و مدنیتمزہ حلولی نہ قدر سزاوار
تأسفدر . ضربہ اصلا محتاج اولیہ حق قدر متین و یوکسک اساساتی
احتوا ایدن مدنیق حقیقیہ مزک غیر شعوری بر تقلید ایلہ تردیانہ دوچار
اولسی ہرشدن اول ترقی ، کال ملی و اجتماعیمز نامہ بر ضرورد .
مدنیق حقیقیہی تمیل ایدن روح مدنیتمز صافیت و علوبتی غائب
ایدہرک وضع اصلیسندن اوزاقلاشدینی تقدیردہ بشری و عمومی
بر مہیتی حائر بولان علوم و فنونک ، صنایعک یعنی مدنیق آلہ نیک
اخذ و قبولی امکائی دہ قالمش اولور . نتہ کم ربع عصر دہری
قولاقلر مجزدہ چینلایان ضربیلایلم ترانہ سنہ رغماً مثبت ساحہ علم
و عرفان ، صنایع نامہ ہیچ بر اثر وجودہ کتیراہہ مہمی ، العکس
لویات و فضایح اخلاقیہ و اجتماعیک ہر کون براز دہا بذی ملی ،
شعور اجتماعیمزی استیلا ایتسی مدعائزک الک اساسلی وجالی دلیلی
تشکیل ایدر .

مدنیق حقیقیہ نیک اکل جلی بر نمونہی اولان اسلام مدنیقنک
ملکک محافظہ حیات و انکشافاتی ایچون یکانہ واسطہ وجارہ اولدینی
آکلا ایدقن سکرہ عینی مدنیق بر عضوی اولان ہیئت اجتماعیک مزک
یا لکز مدنیق اسلامیکہ توجہ ، اساسات دینیہ ، ملیہ و اجتماعیکہ مزہ
تمسکہ تکمل ایدہیلہ چکنہ و بوندن بشقہ ہیچ بر چارہ اولمدیغہ
شہہ قالماز . . .

مسرح حکمت

اسلامک

روح علمی و ادبی

۱۰

عرب قبائلنک اختلافی و بربرینی چکمہ ملری متعدد لہجہ لرینک
برلشمہ سنہ مانع اولمشدی . معافیہ بو حال لسانلرینک زنکینہ شہہ سنہ
بادی اولمدینی کبی عکاظ پنایرلرنہ ہر سنہ اجتماعلر عقد ایتہلری لسانلرینہ
بر انتظام بخش ایتشدی . فقط قرآن ایلہ درکہ « عربلر اسسکندر
کیرک و رومانک فتوحاتندن دہا معظم فتوحانہ نائل ؛ ہم دہ باشقہ لرینک
یوزلرجہ سنہ دہ اتمام ایدہ میہجکی فتوحاتی پک قیصہ بر زماندہ اتمامہ
موفق اولمشلردر . قرآن سایہ سندہ درکہ عربلر آروپایہ حکمدار
اولارق کیرن یکانہ سامیلر اولمشلردر . فیککیلر آروپایہ تجارت ،
ہودیلر آروپایہ مہاجر و اسیر اولارق کیرمشلردر . حال بوکہ
عربلر آروپایہ مشعلہ انسانیتی طاشیمنہ کلشار ، و اطرافی قاراکاق
قابلا دینی برصیرہ دہ اسکی یونانک علم و عرفانی دیریلتمشلر ، شرقدہ ،
غربدہ فلسفہ ، طب ، ہیئت و سائر علومی اوکرہ تیشلردر . قرآن

دردنچی عصر میلادیدن اون ایکنجهی عصر میلادی به قدر آوروپایی احاطه ایدن ظلمتلر کیتدکجه درینله شیوردی. بوتعصب وحشیانه دورنده عام، مدنیت وانسانلغک نفوذ ایدم بیلجکی هر منفذی قله ریقاللر سد ایتشاردی. بوکارغما اسلام هرفانک تأثیری خریستیانلق طالمک هر طرفنده کندینی احساس ایتشدی. سالرنو، بغداد، شام، قرطبه، غرناطه، ملاقه مدرسه لرنده مسلمانلر بوتون فلسفه وعلوم عملیه بی تعلیم ایدیورلردی.

غریبه ایلک حرکت فکریه اسلام مدنیتک قوتنه اک زیاده تابع اولان اولکده تظاهر ایتشدی. فقط کلیسا بوکوزهل چیچکی آتشله، قیلینجهلحه ایتمش، دنیانک خطوات ترقیسنی عصرلرجه کربله تمشدی. بوکارغما اسلامک مدافعه ایتدیکی حریت فکریه اساسی، حائر اولدینی حیاتی خریستیان آوروپایه سرایت ایتدیرمشدی. (آبیلارد) (ابن رشد) اک بوتون غرب عالمه افاضه نور ایدن دهاسنده کی قوتی حس ایتشدی. (آبیلارد) (حریت تفکر) نامنه بر حرکتده بولونمش و بو حرکت آوروپایی کلیسانک اسارتندن قورتارمشدر. (ابن سینا) ایله (ابن رشد)؛ (ده قارت)، (هوبس) و (لوق)؛ مبشر ظهوری ایدیلر.

(آبیلارد) ایله مکتبک تأثیری آز بر زمانده انکلتربه سرایت ایتدی. (وایلیف) اک فکرلرنده کی اصلیت ایله حریت ده اولکی متفکرلرک جسورانه تلقیاتندن استمداد قوت ایدیوردی. دهاصوکره ظهور ایدن آلمان مجددلری بر طرفدن بتله و صورتلره مخالف اولان استانبول خریستیانلرندن، دیکر طرفدن (آبیلارد) ایله (وایلیف) دن فکر آلارقی اجنبیلرک تأثیرات فکریه سی ایله باشلایان حرکتی اتمام ایتشاردر. خریستیان آوروپا هرفانی تضیق بو بوندروغنه تابع قیلمش، کلیسا رجالی حریت فکریه بی بوغمه حصر فعالیت ایتمش ایکن، ضلالت فکریه به دوچار اولوق تهجیله پاپاسلر بیکلرجه معصومی یا ققله مشغول اولوبورکن، خریستیان آوروپا جنلره سجده ایدیور، پاچا واپارچه لرینه وکیکلره طابینورکن اسلام حریملکترلنده علم و عرفان هیچ بروقت کورمه دیکی حرمت و اعتباری کوریوردی. حضرت محمدک خلفاسی، دعوائ مدیتک مدافع لریدی. حریت فکریه نک، حریت تدقیق و تحریک نک نشافه خادم اولوبورلردی. دین نامنه تضیق، مجهول برشیدی. حکمدارانک مالک سیاسی نه اولورسه اولسون، اولرک کافه اهل ادابه مذاهبه قاشی کوستردکاری بی طرفلق و قطعی تحمل هیچ بریده کورولماشدر برملک حریت فکریه به حرمتنه اک بونوک دلیل اولان علوم طبعیه نک تعلیم و تدریسی، اهل اسلام آره سنده متعممدی.

هربلرک، بری استانبولک اوکنده، دیکری فرانسه ده دوچار اولدقلری ایکی موفقیتمسزک بشریتک ترقیسنی عصرلرجه تأخیر ایتشدیر. هربلر، دهادرلی طویل حرکت ایتمش و (شارل مارتل) اک بارباردولرینی

سورمکه موفق اولمش اولسه لردی تاریخ بشرک الک قارا کلک دوری بلکه هیچ یازیلمازدی. رونه سانس، مدنیت، حریت فکریه نک انکشافی، بدی یوزسنه لک بر زمان قازانمش اولوردی. (آبیلارد) طرفدارانک، پروتستانلرک قتل حاملری، ایرلندا قاتولیکلرینک انکلیز پروتستانلری طرفندن قورقونج برشکلده احوالی قارشیسنده تیتدمکدن قورتولوردق. انکلیزیسیون مظالمی، بوتون فجایع و مضایبیه اوتوز سنه حربلری تاریخه کچمزدی. هپسندن فضله، بر زمان علم و عرفان یوردی، بوکون اولدینی کجی علم و عرفان نامنه بر چول اولمازدی، عصر دیده مفاخرندن محروم یاشامازدی. بر خریستیان قرالک مجنونانه تمصبی یوزندن اندلسدن او شانلی، او شہامتلی ملتک طردندن طولای کیم محزون و متأثر اولماشدر؛ بوسوز نه قدر طوغرودر: «صلیب پک بدبخت بر دقیقه سنده غرناطه نک قوله لرندن هلالی احوالیتشدر.» معظم اولولرک، ابن رشد ایله ابن باجه نک، ولیده ایله هایشه نک خیاللری ماتلرک خراب اولان یوردنده، بوکون شعر شہامتن، عرفان و صنعتدن محروم اولان، بعضاً تمصب صیحه لرله لرزان، بعضاً سیاسی خصوصتلرک وحشی چیغلقلریله صارصیلان بیچاره یوردلرینک انقاضی اوزرنده کرباندر. خریستیانلق مسلمان اندلسلری چوله سورمش، کوزهل اسپانیانک بوتون عناصر حیاتیه سنی اتمش و ملکتی اخلاقی و فکری عقامتک ممثلی یامشدر.

(مسلم) استانبولی، کندی اوغلنک، تمصبک علمداری اولان قرالیچه ایرنیک پاتختی فتحه موفق اولسه بدی، هیچ اولمازسه، خریستیان آوروپانک آسیا ملتارینی بوغمق ایچون آجدینی غیر مشروع حربلر، بلکه وقوع بولمازدی. بالخاصه بونقطه محققدرک، خریستیانلق طالمده اصنام و تصاویر علینده باشلایان حرکت عقامته دوچار اولماز، خریستیانلغک تجددی بر قاق عصر مقدم وقوع بولمش اولوردی. قدر بویه ایسته مدی. اسلام طالمندن آوروپایه سرپان ایدن حرکت فکریه جهالت، خرافاتپرستلک و تعصب قایلرینه چار بیلمش و آنجق سالرنو و قرطبه مدرسه لر، ابن رشدک نفوذی، بلکه اسلام منابع فیضندن تنور ایدن بعض یونانیلرک تأثیراتی ایله قله ریقاللغک انهدامی اوزرینه قوتی حس اولونمشدر. مسلمانلق حریت تفکر دورینی کشاد ایتشدر. مسلمانلق سجیه حقیقیه سنی محافظه ایتدکجه عرفان و مدنیتک الک حرارتلی حامیسی اولارقی یاشامشدر. یابانچی عنصرلر مسلمانلغه قاریشدقن صوکره درک، اونک حمله ترقیسی کوشه مشدر.

مسلمانلرک بوکونکی انحطاطنک سببی اکلامق ایچون اسپانیاده، آفریقاده و آسیاده اون ایکنجهی عصرله اون بدنجهی عصر آره سنده کچن حادثاتی تدقیق ایتک لازمدر. اسپانیاده خریستیانلق، ملکتک حیات فکریه سنی اولدیرمشدر. مسلمانلر، اسپانیایی برجنه چویرمشلردی. خریستیانلق اونی بر چوله چویردی. مسلمانلر اسپانیایی مؤسسات علمیه ایله طولدیرمشلردی. خریستیانلر بونلری اهزه و تصاویرک عبادتی

آرناوود لقمه مدرسه

اسکوبدن غزته مزه یازیلور :

« تیرانده منتشر (زاتی نالت - یوکسک سس) نامنده کی جریده دینه آرناوودلغک علوم دینه احتیاجی تطمین ایتک و عملی ، پراتیک اساسلره مستند اولمق اوزره برمدرسه نك کشادنندن بحث ایتکده در . مذکور مدرسه نك ایکی سنه اول انشاسنه باشلانان غایت جسم و صنعت معیاری نفطه نظرندن شایان تدقیق بربناده رسم کشادی اجرا ایدیلشدر . مدرسه نك اطرافی برچوق مزین باغچه لرله محاطدر . مدرسه بناسی ، تدریسات ، حفظ الصبحه ، اباته واعاشه خصوصاتی نظر دقته آینه رق اوکا کوره انشا ایدیلشدر . مدرسه نك نظامنامه سنه کوره طالبلرک حائر اولملری لازم کان شرائط دخول شونلردر :

(۱ - ۱۲ یاشندن دون اولماق ،) اورتا تحصیلی اکال ویا بودرجده اکتساب اهلیت ایتش اولمق ، ۳) جنجه و جنایتله محکوم اولماق ، ۴) مدرسه نظاماته رعایتی تعهد ایتک وسائر . .

بش وقت نماز مجبوریدر . مدرسه دن آیری اولارق برده جامع واردر . اعاشه ، اباته ، لباس ، اسکان کی طالبلرک ضروری احتیاجلری تماماً تأمین ایدیلشدر . طالبلرک بوکا مقابل شهری اوچ نابولیون تأدیه ایتملری لازم کلمکده در . مع مافیه مجاناً داخل اوله بیللمکده ممکندر . مدرسه نك مدت تحصیلیه سی اون ایکی سنه در . اوچ قسم در . برنجی قسم اوچ ، ایکنجی قسم بش ، اوچنجی قسم دورت صنفدر . پروغرامی شورد : برنجی قسم . — معلومات دینه ، اک صوک اصول ایله لسان عربی (صرف ، نحو) منطق ، آرناوودجه ، فرانسه زجه ، حساب ، هندسه ، علم اشیا ، اخلاق ، تاریخ ، جغرافیا ، حسن خط ، تربیه .

ایکنجی قسم . — فقه اسلام ، توثیقات شرعی ، مفصل و پراتیک لسان عربی (صرف ، نحو ، معانی) منطق ، فلسفه اسلامی ، وضع وانشا ، عروض ، تفسیر ، حدیث ، آداب مناظره ، اخلاق ، سیرنبوی ، احکام الاوقاف ، خلاصه قوانین وسائر .

اوچنجی قسم . — مفصل فلسفه اسلامی ، اصول فقه ، تفسیر ، حدیث ، آداب مناظره ، توثیقات شرعی (مراجعات ایله برابر) ، اخلاق ، نظام المحاکم ، اصول القوانین ، ریاضیات ، طبیعیات ، فلسفه ، تصوف ، تاریخ ادیان ، مقایسه قوانین وسائر . .

ممالک سائرده دن ممکن اولدینی قدر متخصص جلب ایدیله جکدر . بومدرسه دن مأذونیت رؤخی سائر اولانلره مخصوص اولمق اوزره رسماً قبول ایدیلش برطاقم واسع امتیازات مخصوصه واردر .

یاقینده تیرانه حرکت ایدیورم . مخلنده یابه جغم تدقیقات نتیجه سنی بالاآخره بیلدیره جگم .

ط . بحر

اسکوب - ۱۴ تشرین اول - ۳۴۰

ایچون کلیساره چویردیلر . مسلمانلرک اسپانیاده وجوده کتیردکاری خزان صرفانه آتش ویریلشدی . مسلمان ارککاری ، قادینار و چوچوقلری قتل عام ایدلمش ، یاقلمش ، اسیر ایدلمشدی . قاچه بیلنلر آفریقا ساحلرینه برر دینجی اولارق دوشمشدی . شووارکه برعصر کچمندن اسپانیانک آتشی بریغین کول اولمشدی .

ضربی آفریقاده (الموحیدین) زماننده تعصبک حکمران اولماسی ترقی یی توقیف ایتدی ، علوم و صنایع مراکزینی جهالت و تعصب اوجاقلرینه چویرمشدی . کوله منلر دورنده مصرده حکمران اولان آنارشی ، علم و عرفانی انحطاطه دوچار ایتمشدی . آسیاده (تیمور) خاندانک تدریسی ، وحشی و متعصب اوزبکلرک ظهوری ، و تیمورک پای تختنده تأسیس سلطنت ایتملری خلقت حیایت علمیه سنی امحایتمشدی . صفویلر دورنده ایرانده ادبیات و علوم برآزتنفس ایتک باشلامشدر . فقط بوانتباء موقندی . مرکزی آسیاده اولوم کی بقارا کلق حکمران اولمش ، فقط صوک زمانلرده بوظلمتلر افغانستاندن یواش یواش صیرلمه باشلامشدر . سلیم ایله سلیمان و مرادلرک دورنده تورکیاده علم و عرفان مظهر حمایه اولمش ، فقط تورکرک مدافعه نفس ایچون ، هدفی بللی اولمایان ، وهیچ امان ویرمین بر دشمنله متمادی حربلر ایچنده امرار حیاته مجبور اولمشلردر . بوکون اودشمن زائل اولمش ، فقط تورکرکینه حیات ایچون مجادله ایدیورلر . بوکی شرائط آلتنده ترقیات علمیه بالطبع پک بطی یورور . بو انحطاطدن مسلمانلری مسئول ایدنلره (غوبینو) بوجوایی ویریور :

« هر هائی آوروپا مملکتنده توزکیاده ایکی بچق عصر سورهن اداری وعسکری مطلقیتک ، مصرده کی آنارشی نك حکمران اولدینی تصور ایدیکز . ۱۷۳۰ ده ایرانک دوچار اولدینی افغان استیلاسی درخاطر ایدیکز . بوتون بوشرائطی طوبلاییکز . بولره برآوروپا مملکتی معروض ایدیکز ، ناصل خراب اولورسه شرق مملکتلری ده اولهجه خراب اولمشدر . بناء علیه مسلمانلغه حقز برانسانده بولونمق ناجبار . »

زمان ظهوری اولان یدنجی عصر میلادیدن اون یدنجی عصر میلادی به قدر مسلمانلق بوکونکی آوروپایی احیاییدن ادبی و علمی بروح ایله مشبوع ایدی . مسلمانلق مسلمانلری ایلرله تمش و اونلرک مادی وفکری برانکشفاف عالی به مظهریتلرینی تأمین ایتمشدر . آسیانک رجعتندن بری خریستیانلق عالمی برهلا کواستیلانسه اوغرامامشدر . کرچه آوروپاده برچوق حربلر وقوع بولمش ، قاتولیکلر ، پروتستانلر یکدیگری یاقش . فقط آوروپا اندلس مسلمانلرینک کاملاً قتل عامی ، هلاکونک استیلاسی ، عرفان و مدنیق امحا کی فلاکتلره دوچار اولامشدر . بونک ایچون بوکون :

برده داری میکنده درقصر قیصر عسکوت

بوم نوبت میزند برکنبد افراسیاب

ناقلی

عمر رضا